

256

แบบแผนการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ
จังหวัดนครราชสีมา : การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์การเลือกตั้ง

นายพนวัชร สิงห์ศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-874-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1675329X

VOTING PATTERNS
IN NAKHON RATCHASIMA PROVINCE :
AN ANALYSIS IN ELECTORAL GEOGRAPHY

Mr. Noppawat Singhasakda

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-874-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แบบแผนการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัด
นครราชสีมา การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์การเลือกตั้ง
โดย นายนพวัชร สิงห์ศักดิ์
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูวธรรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

ศูนย์วิจัยสุขภาพกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นพวัชร สิงห์ศักดิ์ : แบบแผนการเลือกลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ของจังหวัดนครราชสีมา การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์การเลือกตั้ง

(VOTING PATTERNS IN NAKHON RATCHASIMA PROVINCE : AN ANALYSIS IN
ELECTORAL GEOGRAPHY) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 137 หน้า.

ISBN 974-632-874-3

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้ทำการศึกษาวิจัยแบบแผนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ
จังหวัดนครราชสีมา โดยการนำข้อมูลการเลือกตั้งทั่วไปมาเปรียบเทียบรวม 2 ครั้ง คือ วันที่ 24
กรกฎาคม 2535 และวันที่ 13 กันยายน 2535 โดยมีสมมุติฐานว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีสถานภาพทาง
เศรษฐกิจและสังคมสูงจะอยู่ในพื้นที่ที่เป็นเขตเมือง หรือพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง จะทำให้การตัดสินใจ
เลือกตั้งมีความแตกต่างกับผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมต่ำซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชนบท หรือพื้นที่
ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบสำรวจประกอบการศึกษาข้อมูลเอกสารโดยวิธีการที่เรียกว่า การ
วิเคราะห์ภูมิศาสตร์การเมือง ประชากรการศึกษา คือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้มี
การกระจายในเขตเลือกตั้ง ทั้ง 5 เขตเลือกตั้ง โดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเลือกเอาอำเภอ
จำนวน 10 อำเภอ และเจาะจงเอาเขตเทศบาลอีก 4 แห่ง ของจังหวัดนครราชสีมาประชากรศึกษา
จำนวน 1,500 คน เฉลี่ยอำเภอละ 150 คน แบ่งเป็น เทศบาล และตำบลละ 50 คน เฉพาะผู้มีสิทธิ
เลือกตั้ง

ผลการวิจัยพบว่า แบบแผนการเลือกตั้งของจังหวัดนครราชสีมา จากการเปรียบเทียบผลการเลือก
ตั้ง ทั้ง 3 ครั้ง ความแตกต่างทางดินที่อยู่และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่ามีแบบแผนการ
เลือกตั้ง โดยเลือกตัวบุคคลมากกว่าเลือกพรรค เหตุผลการตัดสินใจคือเป็นพื้นที่พลเมืองดี เขตที่อยู่
อาศัยแตกต่างกันไม่ทำให้แบบแผนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญแต่ประการใด
ลักษณะดังกล่าวปรากฏชัดเจน จากการวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์การเมือง

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C331793 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: VOTING/ELECTION/NAKHON RATCHASTIMA/GEOGRAPHY

NOPPAWAT SINGHASAKDA: VOTING PATTERNS IN NAKHON RATCHASIMA

PROVINCE : AN ANALYSIS IN ELECTORAL GEOGRAPHY.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PORNSAK PHONGPHAEW, Ph.D. 137 PP.

ISBN 974-632-874-3

This research is to study the voting pattern of three general elections in Nakhon Ratchasima Province. The methodology of this research is to compare the data of 3 general elections, 24th July 1988, 22th March 1992 and 13th September 1992. The hypothesis is that the voters who are in the upper socio - economic status in urban or wealthy areas have different choice in election from the voters who are in the lower socio - economic status in rural or poor areas.

The methodology of study is survey research combined with documentary research on the so-called geographical analysis technique. The samples in this study are the voters who live in Nakhon Ratchasima province in 5 constituencies. Multi-stage random sampling is applied to 10 amphurs and specified random sampling is selected for 4 municipalities, in order to get a good distribution of sampling. The sample covers 1,500 voters, in average 150 voters in each Amphur and 50 voters in each municipality and tambon.

The results of the study are that the voters had their own election pattern. The voters voted for individuals more than political party status. They casted their votes because of civic duty rather than the real sense of political participation. The differences of living areas had no significant effect on voting pattern. The aforementioned electoral pattern is clearly shown in the geographical analysis.

ภาควิชา.....การปกครอง.....

สาขาวิชา.....การปกครอง.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยแบบแผนการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครราชสีมา :
การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์การ เลือกตั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแรงจูงใจจากการที่พื้นฐานทาง
ครอบครัวทั้งบิดาและมารดาเป็นชาวจังหวัดนครราชสีมา ประกอบกับบิดา คือ พล.อ.ปัญญา
สิงห์ศักดิ์ เคยลงสมัครรับเลือกตั้งและได้รับเลือกตั้งเข้ามาสมัยหนึ่ง คือเมื่อวันที่ 22
มีนาคม 2535 จึงทำให้เกิดการใฝ่รู้ ถึงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลให้ประชาชนชาว
นครราชสีมาไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ความสำเร็จต่าง ๆ จะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีผู้สนับสนุน และผู้ให้ความเมตตา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว เป็นผู้มีส่วนสำคัญยิ่ง ในความสำเร็จนี้ และพรรค
พวกเพื่อนฝูง ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ให้การสนับสนุน แนะนำ
ตลอดมา ถือได้ว่าเป็นมิตรที่แท้ในการเกื้อกูลกัน

นอกจากนั้น คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อันได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา
หงษ์ไกรเลิศ รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี ถือได้ว่าเป็นผู้อุปการะเกื้อหนุนให้เกิดความ
สำเร็จผลจึงต้องอยู่ในความทรงจำตลอดไป

ผู้ทำการศึกษาวิจัยถือว่าบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงเป็นผู้สมควรยกย่องในพระคุณ
และควรค่าแก่การสรรเสริญ และขออนุญาตอานวยพรให้บุญกุศลนี้ส่งให้ทุก ๆ ท่านมีความสุข
ความเจริญสืบไป

นพวัชร สิงห์ศักดิ์

กันยายน 2538

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1	
บทนำ	1
คำนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
สมมุติฐานในการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	6
การกำหนดตัวแปร	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	6
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	8
การวิเคราะห์และแปลความข้อมูล	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	10
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การเลือกตั้ง	11
ความหมาย	11
ทฤษฎีว่าด้วยพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
ภูมิศาสตร์การเลือกตั้ง	27
บทที่ 3	
สภาพทั่วไปและสภาพการเมือง การเลือกตั้ง และเขตเลือกตั้ง	34
สภาพทั่วไป	34

	หน้า
โครงสร้างทางการปกครอง.....	35
สภาพเศรษฐกิจ.....	35
สภาพการเมืองและการเลือกตั้ง.....	38
เขตเลือกตั้ง.....	44
การแบ่งเขตเลือกตั้งของประเทศไทย.....	45
การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง.....	46
การแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดนครราชสีมา.....	47
บทที่ 4 วิธีวิจัย.....	54
ประเภทการวิจัย.....	54
ประชากรวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ผลการวิจัย.....	58
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	58
ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง.....	63
เสนอผลการวิจัยตามสมมติฐาน.....	84
การวิเคราะห์พฤติกรรมและแบบแผนการใช้ สิทธิเลือกตั้ง.....	89
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	118
สรุปผลการวิจัย.....	119
ผลการวิเคราะห์แบบแผนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.....	120
ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.....	123
เหตุผลการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง.....	123
เหตุผลการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง.....	124

	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	124
รายการอ้างอิง.....	127
ภาคผนวก.....	129
ผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย.....	130
ประวัติผู้เขียน.....	137

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงผู้ได้รับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองที่สังกัดในการเลือกตั้ง 3 ครั้ง..... 40
ตารางที่ 3.2	พรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้ง..... 42
ตารางที่ 5.1	ตารางจำแนกสถานที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง..... 59
ตารางที่ 5.2	ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง..... 59
ตารางที่ 5.3	แสดงการได้รับข่าวสารการเลือกตั้งของประชาชน..... 62
ตารางที่ 5.4	แสดงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง..... 63
ตารางที่ 5.5	การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง..... 69
ตารางที่ 5.6	แสดงเหตุการณ์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ใช้สิทธิ.. 75
ตารางที่ 5.7	แสดงเหตุการณ์การไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง..... 81
ตารางที่ 5.8	แสดงวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง..... 83
ตารางที่ 5.9	แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ จังหวัดนครราชสีมา..... 87
ตารางที่ 5.10	แสดงเปรียบเทียบคะแนนของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ได้รับเลือกตั้ง..... 91

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2.1 ตัวแบบเศรษฐศาสตร์.....	14
รูปที่ 2.2 ตัวแบบทางสังคมวิทยา.....	18
รูปที่ 2.3 ตัวแบบทางจิตวิทยา.....	22
รูปที่ 3.1 แผนที่แสดงเขตการปกครองของจังหวัดนครราชสีมา.....	36
รูปที่ 3.2 แผนที่แสดงการแบ่งเขตเลือกตั้งวันที่ 24 กรกฎาคม 2531.....	51
รูปที่ 3.3 แผนที่แสดงการแบ่งเขตเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535.....	52
รูปที่ 3.4 แผนที่แสดงการแบ่งเขตเลือกตั้งวันที่ 13 สิงหาคม 2535.....	53
การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	
รูปที่ 5.1 ที่อยู่อาศัย.....	65
รูปที่ 5.2 เพศ.....	65
รูปที่ 5.3 อายุ.....	66
รูปที่ 5.4 อาชีพ.....	66
รูปที่ 5.5 การศึกษา.....	67
รูปที่ 5.6 รายได้ต่อเดือน.....	67
การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	
รูปที่ 5.7 ที่อยู่อาศัย.....	71
รูปที่ 5.8 เพศ.....	71
รูปที่ 5.9 อายุ.....	72
รูปที่ 5.10 อาชีพ.....	72
รูปที่ 5.11 การศึกษา.....	73
รูปที่ 5.12 รายได้ต่อเดือน.....	73
เหตุผลการใช้สิทธิเลือกตั้ง	
รูปที่ 5.13 ที่อยู่อาศัย.....	77
รูปที่ 5.14 เพศ.....	77
รูปที่ 5.15 อายุ.....	78

รูปที่ 5.16	อาชีพ.....	78
รูปที่ 5.17	การศึกษา.....	79
รูปที่ 5.18	รายได้ต่อเดือน.....	79
รูปที่ 5.19	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 การเลือกตั้ง วันที่ 24 กรกฎาคม 2531.....	92
รูปที่ 5.20	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 การเลือกตั้ง วันที่ 23 มีนาคม 2535.....	93
รูปที่ 5.21	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 การเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535.....	94
รูปที่ 5.22	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2 การเลือกตั้ง วันที่ 24 กรกฎาคม 2531.....	97
รูปที่ 5.23	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2 การเลือกตั้ง วันที่ 23 มีนาคม 2535.....	98
รูปที่ 5.24	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2 การเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535.....	99
รูปที่ 5.25	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3 การเลือกตั้ง วันที่ 24 กรกฎาคม 2531.....	102
รูปที่ 5.26	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3 การเลือกตั้ง วันที่ 23 มีนาคม 2535.....	103
รูปที่ 5.27	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3 การเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535.....	104
รูปที่ 5.28	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 การเลือกตั้ง วันที่ 24 กรกฎาคม 2531.....	106
รูปที่ 5.29	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 การเลือกตั้ง วันที่ 23 มีนาคม 2535.....	107
รูปที่ 5.30	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 การเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535.....	108

รูปที่ 5.31	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 5 การเลือกตั้ง วันที่ 24 กรกฎาคม 2531.....	111
รูปที่ 5.32	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 5 การเลือกตั้ง วันที่ 23 มีนาคม 2535.....	112
รูปที่ 5.33	แผนที่แสดงผลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 5 การเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535.....	113

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย